

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 8 czerwca 2022 r.

Pozycja 120

POSTANOWIENIE z dnia 26 stycznia 2022 r. Sygn. akt Ts 190/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pawłowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.S. w sprawie zgodności:

art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 60 poz. 636, ze zm.) z art. 20 w związku z art. 22 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 23 czerwca 2021 r. (data nadania) radca prawny A.S. (dalej: skarżąca), działając w imieniu własnym, wystąpiła z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z 24 maja 2018 r. (sygn. akt [...]) oddalono odwołanie skarżącej wniesione od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 20 listopada 2017 r. (znak: [...]), odmawiającej przyznania jej prawa do zasiłku macierzyńskiego.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 13 maja 2019 r. (sygn. akt [...]) oddalił apelację skarżącej od wyroku sądu pierwszej instancji.

Postanowieniem Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2021 r. (sygn. akt [...]) odmówiono skarżącej przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Rozstrzygnięcie to zostało wskazane w skardze konstytucyjnej jako ostateczne orzeczenie wydane w sprawie objętej wniesioną skargą w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393).

2. Pismem z 29 lipca 2021 r. (data nadania) skarżąca wykonała zarządzenie Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 15 lipca 2021 r. (doręczone 27 lipca 2021 r.) wzywające ją do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez doręczenie wskazanych w tym zarządzeniu dokumentów. Natomiast pismem z 11 października 2021 r. odniosła się do zarządzenia sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 20 września 2021 r. (doręzonego 4 paź-

dziennika 2021 r.), wzywającego do usunięcia braków formalnych skargi w postaci: wyjaśnienia rozbieżności zachodzących między *petitum* a uzasadnieniem skargi w zakresie wskazanych wzorców kontroli (pkt 1), wskazania sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw (pkt 2) oraz doręczenia dokumentu potwierdzającego wykonywanie przez skarżącą zawodu radcy prawnego (pkt 3).

3. Kwestionowanemu art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 60 poz. 636, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2021 r. poz. 1133, ze zm.) skarżąca zarzuciła, iż stanowiąc podstawę postanowienia Sądu Najwyższego, doprowadził do naruszenia zasad wolności gospodarczej i równości, odczytywanych przez skarżącą z art. 20 w związku z art. 22 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji, gdyż różnicuje on sytuację prawną podmiotów podobnych (ubezpieczonych pracowników i przedsiębiorców) w ten sposób, że pozbawia przedsiębiorców prawa do zasiłku macierzyńskiego w związku z urodzeniem dziecka w okresie opieki nad dzieckiem.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Na podstawie art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Zgodnie z art. 61 ust. 4 u.o.t.p.TK Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, jeżeli skarga nie spełnia wymogów określonych w ustawie i usunięcie jej braków nie jest możliwe, gdy braki te nie zostały usunięte w terminie albo gdy skarga jest oczywiście bezzasadna.

Jak stanowi art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Skarga konstytucyjna jako środek prawny inicjujący postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym ma zatem charakter abstrakcyjno-konkretny, gdyż jej wniesienie wymaga wykazania naruszenia prawa podmiotowego i ostatecznego orzeczenia jako środka naruszenia (elementy kontroli konkretnej) oraz niekonstytucyjności podstawy prawnej orzeczenia (element kontroli abstrakcyjnej), a także istnienia związku pomiędzy naruszeniem prawa podmiotowego a pozostałymi przesłankami (zob. wyroki pełnego składu TK z: 17 lipca 2013 r., sygn. SK 9/10, OTK ZU nr 6/A/2013, poz. 79; 25 września 2019 r., sygn. SK 31/16, OTK ZU A/2019, poz. 53 oraz postanowienie pełnego składu TK z 11 czerwca 2008 r., sygn. SK 48/07 OTK ZU nr 5/A/2008, poz. 93). Jeśli związek ten nie wynika z treści badanej skargi oraz wydanego w sprawie ostatecznego orzeczenia, skarga nie spełnia wymogu określonego w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK (zob. postanowienia TK z: 22 maja 2018 r., sygn. Ts 27/17, OTK ZU B/2018, poz. 119; 16 lipca 2018 r., sygn. Ts 212/17, OTK ZU B/2018, poz. 169; 11 września 2018 r., sygn. Ts 18/17, OTK ZU B/2019, poz. 150; 21 maja 2019 r., sygn. Ts 51/18, OTK ZU B/2020, poz. 174; 16 października 2019 r., sygn. Ts 232/17, OTK ZU B/2020, poz. 39; 14 listopada 2019 r., sygn. Ts 13/19, OTK ZU B/2020, poz. 63). W przeciwnym razie żądanie kontroli w trybie skargi konstytucyjnej byłoby oderwane od rozstrzygnięcia kształtującego prawa lub obowiązki skarżącego jako konkretnego, zindywidualizowanego podmiotu (zob. wyrok TK z 3 czerwca 2020 r., sygn. SK 36/19, OTK ZU A/2020, poz. 23). Naruszenie wolności i praw, o których mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji, powinno mieć bowiem charakter osobisty oraz bezpośredni (postanowienie pełnego

składu TK z 10 marca 2015 r. sygn. SK 65/13, OTK ZU nr 3/A/2015, poz. 35). Orzekając Trybunał związany jest natomiast zarówno zakresem zaskarżenia (art. 67 ust. 1 u.o.t.p.TK), jak i treścią załączonych do skargi konstytucyjnej orzeczeń (art. 53 ust. 2 pkt 1-2 u.o.t.p.TK).

Jako ostateczne rozstrzygnięcie w sprawie objętej wniesioną skargą w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK skarżąca wskazała postanowienie Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2021 r. (sygn. akt [...]; dalej: postanowienie Sądu Najwyższego), odmawiające przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jednak zarzutu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżąca nie związała z odmową przyjęcia skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy, lecz z pozbawieniem jej prawa do zasiłku macierzyńskiego, do czego doszło – jej zdaniem – przez wynikające z kwestionowanego przepisu zróżnicowanie sytuacji prawnej podmiotów podobnych – ubezpieczonych pracowników i przedsiębiorców, o czym merytorycznie rozstrzygnięto w dwuinstancyjnym postępowaniu cywilnym, zakończonym wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z 13 maja 2019 r. (sygn. akt [...]; dalej: wyrok Sądu Okręgowego). Wymóg wskazania w skardze osobistego i bezpośredniego naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw przesądza, iż w niniejszej sprawie ostatecznym rozstrzygnięciem o wskazanych w skardze wolnościach lub prawach jest wyrok Sądu Okręgowego, nie zaś postanowienie Sądu Najwyższego.

W sytuacji bowiem, kiedy wskazany w skardze konstytucyjnej sposób naruszenia (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK), związany z uzasadnieniem zarzutu niekonstytucyjności (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p.TK) stanowi konsekwencję orzeczenia sądu cywilnego drugiej instancji, termin do wniesienia skargi konstytucyjnej rozpoczyna bieg wraz z doręczeniem skarżącemu prawomocnego orzeczenia wydanego przez sąd odwoławczy, a wniesienie skargi kasacyjnej pozostaje prawnie irrelevantne dla jego biegu, gdyż ukształtowanie skargi kasacyjnej w postępowaniu cywilnym stanowi nadzwyczajny środek przysługujący od prawomocnych orzeczeń, które podlegały już kontroli w dwuinstancyjnym postępowaniu sądowym. Dlatego rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w sprawie skargi kasacyjnej (zwłaszcza postanowienie wydane w ramach tzw. przedsądu kasacyjnego) może stanowić ostateczne orzeczenie w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK wówczas, gdy skarżący domaga się zbadania zgodności z Konstytucją norm dotyczących tego etapu postępowania (zob.: wyrok TK z 1 lipca 2008 r., sygn. SK 40/07, OTK ZU nr 6/A/2008, poz. 101; postanowienia TK z: 16 maja 2011 r. i 28 lipca 2011 r., sygn. Ts 240/10, OTK ZU nr 4/B/2011, poz. 325 i 326; 2 listopada 2018 r., sygn. Ts 34/18, OTK ZU B/2019, poz. 36). Badana skarga konstytucyjna nie zawiera jednak żadnych argumentów przemawiających za tym, że kwestionowana w niej norma prawna, dotycząc tego etapu postępowania, doprowadziła do wskazanego w skardze sposobu naruszenia konstytucyjnych wolności lub praw skarżącej.

Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Trybunału wyczerpanie drogi prawnej w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji i art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK oznacza skorzystanie z przysługujących skarżącemu zwyczajnych środków odwoławczych, natomiast wystąpienie ze środkami o charakterze nadzwyczajnym (np. ze skargą kasacyjną w postępowaniu cywilnym, skargą o wznowienie postępowania czy też skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego rozstrzygnięcia) nie ma wpływu na bieg terminu do złożenia skargi konstytucyjnej (zob. postanowienia TK z: 25 października 1999 r., sygn. Ts 81/99, OTK ZU nr 6/2001, poz. 169; 28 czerwca 2000 r., sygn. Ts 82/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 250; 6 listopada 2002 r., sygn. SK 4/01, OTK ZU nr 6/A/2002, poz. 85; 13 sierpnia 2010 r., sygn. Ts 20/10, OTK ZU nr 6/B/2010, poz. 464; 16 kwietnia 2013 r., sygn. Ts 21/13, OTK ZU nr 4/B/2013, poz. 439; 20 czerwca 2017 r. i 11 października 2017 r., sygn. Ts 82/17, OTK ZU B/2017, poz. 219 i 220; 2 listopada 2018 r., sygn. Ts 34/18, OTK ZU B/2019, poz. 36). Dopiero jeśli skarżący wniesie nadzwyczajny środek zaskarżenia (np. skargę kasacyjną

w postępowaniu cywilnym), Trybunał może – na podstawie art. 78 u.o.t.p.TK – zawiesić postępowanie do czasu rozpoznania tego środka.

Jak stanowi art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK, skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu 3 miesięcy od dnia doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia.

Postanowienie Sądu Najwyższego doręczono skarżącej 23 marca 2021 r. Skargę konstytucyjną wniesiono natomiast 23 czerwca 2021 r. Wyrok Sądu Okręgowego doręczono skarżącej przed doręczeniem postanowienia Sądu Najwyższego. Dlatego skarga konstytucyjna wniesiona została po upływie trzech miesięcy, licząc od dnia doręczenia skarżącej wyroku Sądu Okręgowego, a więc z przekroczeniem terminu określonego w art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącej przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.